

Comentariul operei Morometii scrisa de Marin Sorescu-prima parte

Capodopera a literaturii noastre, romanul Morometii (vol. I, 1955; vol. II, 1967) marcheaza, prin procesul de elaborare, umanitatea evocata, semnificatiile sugerate, ecoul in constiinta publica, realizarea artistica, unul din momentele de varf ale prozei romanesti. Configurarea universului moro-metian a fost - se poate afirma fara nicio exagerare - preocuparea de o viata a marelui prozator. Volumul intai (anuntat inca din 1948 intr-un interviu unde i se schiteaza subiectul) cunoaste, conform marturisirii autorului, o prima elaborare in 1949, lasata la o parte pana in primavara lui 1955. Spre sfarsitul acestui an, dupa aparitia catorva fragmente in "Viata Romaneasca", cartea va vedea lumina tiparului. Volumul al doilea apare abia in 1967, desi fusese inceput, dupa marturisirile autorului, prin 1953, dupa o sedere de o luna intr-un sat de pe langa Buzau. Mai tarziu, scriitorul avea sa afirme ca ii sta in intentie sa alcatuiasca din Morometii (I, II) si Delirul (I, II) o tetralogie. Personaje din aceste romane vom regasi insa si in Marele singuratic (1972).

Inspirandu-se dintr-o perioada de adanci framantari social-istorice, creand o fresca a lumii satului din Campia Dunarii, Marin Preda mediteaza asupra uneia din problemele cele mai importante ale vietii romanesti din ultima jumatate de secol, tema fundamentala a scrisului sau: disparitia taranimii traditionale. Experienta dramatica a satului (localizata in Silistea-Gumesti) trebuie interpretata pornind de la ideea "caracterului universal al experientei taranesti", adica tinand seama in primul rand de valoarea acelui modus vivendi care a determinat trasaturi esentiale in structura etnica a poporului nostru.

Ne aflam la confluenta unor epoci radicale, cand temeliile lumii sunt amenintate de un razboi si iluzia timpului benefic se risipeste sub presiunea evenimentelor necrutatoare. Cu trei ani inaintea celui de al Doilea Razboi Mondial, "se pare ca timpul era foarte rabdator cu oamenii; viata se scurgea aici fara conflicte mari".

Campia Dunarii respira linistita sub lumina soarelui de vara. Intre acest moment si cel final, se afla drumul destramarii unei iluzii, "fiindca timpul nu mai avea rabdare". Increderea lui Ilie Moromete in stabilitatea si rezistenta gospodariei taranesti in fata agresiunilor de tot felul se spulbera, macinata de conflicte din ce in ce mai puternice.